

GÜNCEL SANATTA ANİMASYON UYGULAMALARI VE GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİNDE ANİMASYON EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ

Sevgi Can SARGIN¹

ÖZET

Sanatın her döneminde, sanatçılar yeni anlatım dilleri, farklı ifade biçimleri, teknik uygulamalar ve malzeme kullanımları geliştirmişlerdir. Özellikle günümüz Çağdaş Sanatında bu açılardan sınırsız örnekler görmek mümkündür. Gerek ülkemizde, gerek yurt dışındaki önemli galerilerde, bienaller ve sanat fuarlarında tuval resminin yanı sıra, oda düzenlemeleri, 3 boyutlu objeler, neon yazılar, video art projeler, dijital baskılar, vb gibi yüzlerce farklı yaklaşımla karşılaşmaktadır. Son dönemde birçok sanatçı çeşitli animasyon tekniklerini de üretim medyalarına eklemişlerdir. Asıl ilgi çekici olarak, son birkaç yıldır uluslararası sanat etkinliklerinde, özellikle klasik (geleneksel) animasyonun temel tekniklerinin kullanıldığı çok çarpıcı çalışmalarla karşılaşılır. Mathias Poledna'nın 55. Venedik Bienali'nde sergilenen "Imitation of Life", Matt Collishaw'un Afterimage sergisinden "Garden of Unearthly Delights", Yu Araki'nin Jordan Baseman ve Gary Thomas'la ortak çalışmaları TateModern'de gösterimi yapılan "971 Horses and 4 Zebras" izleyicilerde hayranlık uyandıran animasyon çalışmalar olmuştur. Böylelikle günümüz sanatının multi disiplinler yapısına uygun olarak animasyonun heykel, video, sinema ve fotoğraf gibi yan disiplinlerle de birleştirilmesiyle farklı çarpıcı teknikler ortaya çıkabilmektedir. Animasyonun sıralı görüntülerinin ardıl hareket, zaman, ışık, ses gibi prensipleri, günümüz sanatının kavramsal, sorgulayıcı, kimi zaman şok etkisi yaratan tavrı ile birleştiğinde insanları farklı görsel, duygusal ve düşünsel etkileşim içine alabilme gücüne sahiptir. Günümüzde yadsınmaz bir anlatım alanı oluşturan ve sanatsal üretimde geniş bir ilgi uyandıran bu alanın; çağdaş anlatım tekniklerini içeren multidisipliner eğitimin önemli bir yönü olarak sanat eğitimi kurumlarında daha yaygın olarak ele alınması gerekli hale gelmiştir. Böylece eğitim kurumları, hem çağdaş gereklilikleri takip ederek yetiştirdikleri elemanlarının uluslararası sanat atmosferine dahil olma yollarını açma, hem de uluslararası eğitime paralellikleri kurabilme fırsatı bulacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Sanat, kavramsal sanat, sanat eğitimi, animasyon, animasyon eğitimi, animasyon teknikleri, sergileme teknikleri

¹ Öğr.Gör.Dr. - Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Canlandırma Film Bölümü
sevgican@gmail.com

ANIMATION PRACTICES IN CONTEMPORARY ART AND REQUIREMENT OF ANIMATION EDUCATION IN FINE ART EDUCATION

ABSTRACT

In every period of art, artists developed new narrative languages, different forms of expression, technical applications and use of materials. Especially in this respect, non-limited examples can be seen in today's contemporary art. In our country, both in major galleries, biennials and art fairs in abroad, can be encountered in with hundreds of different approaches like room installations, 3D objects, neon types, video art projects, digital prints, etc. besides canvas painting. In recent years many artists have also added a variety of animation techniques to their production medium. It's really interesting that, in the last few years are encountered to very stunning artworks, that especially used in classical (traditional) techniques. Mathias Poledna's "*Imitation of Life*", which is exhibited in 55th Venice Biennial, Matt Collishaw's "*Garden of Unearthly Delights*" from his Afterimage exhibition, Jordan Baseman and Gary Thomas's "*971 Horses and 4 Zebras*" named artworks, have been astonishing on the audience. In accordance with the multi-disciplinary nature of contemporary art, by combining animation with other disciplines like sculpture, video, film and photography may arise different stunning techniques. The animation principles such as sequential images and movement, time, light, sound have the power to take people into different visual, emotional and intellectual interactions, when the animation combined with conceptual, questioning, sometimes shock effective behavior of contemporary art. Today, animation, creates an undeniable field of narration and evokes a great interest of artistic production. As an important aspect of multidisciplinary training, which including contemporary narrative techniques, become necessary to handled more commonly in art education institutions. Thereby the educational institutions have the opportunity to: include their members to the international art scene, who followed the contemporary requirements; as well as they can be able to establish the similarity with international training.

Keywords: Contemporary art, conceptual art, art education, animation, animation education, animation techniques, exhibition techniques

1. GİRİŞ

Sanat bir iletişim, etkileşim ve anlatım aracı olarak başlangıcından günümüze çeşitli tekniklerden, yol ve yöntemlerden yararlanmakta ve bunların alanın özellikleri arasında değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bir anlamda kullanılan her tekniğin verebileceği, taşıyabileceği işlevin keşfi de sanatçının yaratma gücüyle paralellikler göstermektedir. Örneğin, görsel sanatlarda metal gravür tekniğinin keşfi ve bunun bir resim üretme yolu haline getirilmesi Albrecht Dürer (1471-1528) ve onun yaratıcılığıyla özdeşleşmiş gibidir. Aynı örnek Josef Nicephore Niepce (1765-1833) tarafından fotoğrafın keşfi ve bunun sanatta kullanılması açısından da geçerlidir. Benzer örnekleri sanatın her alanında görmek ve değerlendirmek mümkündür.

Çağdaş sanat hareketleri önceden keşfedilmiş ya da çeşitli şekillerde insanların yaşam alanlarına dahil edilmiş pek çok tekniğin yoğun olarak kullanıldığı; bunlar aracılığıyla bir sanat temasının ve anlatım kaygısının iletişim aracı olarak dünyanın her yanında düzenlenen sanat eyleminde; sergilerde, bienallerde topluma sunulduğu eylemlerdir.

Bunda sanatın temel karakteri olan yaratıcılığın, sanatsal ifadeyi güçlendirme, verilmek istenen mesajın etki gücünü artırma, fark ve farkındalık yaratma amacı doğrultusunda, sanatçının tercihi, kullandığı yol ve yöntemler önemli rol oynamaktadır. Sanatçının başarısı hangi yolun kendi karakterini, birikimini temsil edeceğini belirlemesindeki isabetli seçimiyle paralellik gösterir.

Pentür resmi, heykel, seramik, grafik sanatlar, animasyon, fotoğraf gibi yaygın bir skaladan bir ya da birden fazla ilgi alanı oluşturmak ve disiplinler arası bağlarla kendi anlatım dilini geliştirmek ancak tutarlı bir eğitim olanağı ile mümkündür. Eğitim alanı öğrenciye bu seçenekleri verdiği oranda öğrencinin kendini tanımasına da fırsat yaratılacaktır. Sanat ve sanat eğitimi dinamik bir alandır. Bu nedenle iletişim araçları ile “uzak” ve “ulaşamaz” gibi kavramları ortadan kaldıran teknolojik olanaklar sayesinde, dünyanın her yerindeki gelişmeleri günün gününe takip edebilme ve deneyimleme fırsatı doğmaktadır. Bu bağlamda ülkeler ve toplumlar arasındaki sınırları kaldırmada en önemli araçlardan biri olarak evrensel bir boyuta sahip olan sanatın çeşitli disiplinlerinin de takip edilmesi önemli bir zorunluluktur. Bu çok boyutlu eğitim aynı zamanda çağdaş gereklilikleri takip ederek, seçenekler arasından en uygunu bulma ve o alanda ilerleme fırsatı yarattığı için sanatçı adaylarında alanlarına inanma, güvenme ve aidiyet duygusu kazandırmada etkili olacaktır.

Bu gün çok yönlü sanat sunumlarının yanında animasyon örneklerin de yer aldığı dünyanın en önemli 15 bienal ve trienalinin düzenlendiği merkezler: İtalya/Venedik, Brezilya/SaoPaulo Bienali, Almanya/Kassel-Dokümenta, Avusturalya/Sidney, Küba/Havana, Türkiye/İstanbul, Fransa/Lyon, Senegal/Dak'art, BAE/Sharjah, Almanya/Berlin, Çin/Sangay, Japonya/Yokohama, Singapur, Whitney/ABD ve her seferinde Avrupa'nın farklı bir sanat ve kültür kentinde

uygulanan, Avrupa'nın Çağdaş Sanat Bienali olarak anılan "Manifesto"dur. Bunlar içinde en geleneksel ve köklü olarak, ilki 1893 yılında gerçekleştirilen, sadece dünya savaşları sırasında aksayan Venedik Bienali'nde de animasyon eserlere yer verilmektedir.

Bu eserlerden biri de 55. Venedik Bienali'nin Avusturya Pavyonu'nda izleyiciyle buluşan "*Imitation of Life*" animasyonudur. Avusturyalı sanatçı Mathias Poledna ve Los Angeles'lı animasyon sanatçıları tarafından 5000 el çizimi ve suluboya kare kullanılarak, geleneksel animasyon teknikleriyle üretilmiştir. Daha önce Viyana Sanat Fuarı'nda da gösterimi yapılan 3 dakikalık animasyonun el çizimleri ve orjinal kareleri de Avustralya Pavyonu'nda yalın bir düzenlemeyle sergilenmektedir.

Resim 1: Mathias Poledna, *Imitation of Life*, sergi salonu, Fotoğraf: Daniele Resini²

---

² http://www.domusweb.it/en/art/2013/06/6/mathias_poledna_imitationoflife.html

Resim 2: Mathias Poledna, *Imitation of Life*, çizim karesi³

Küratörlüğünü İngiliz sanat tarihçi Jasper Sharp'ın yaptığı animasyonla ilgili olarak Sharp: “Onun kısa anlatımlarında, çok sayıda yakınsak hikaye örgüsü: avant-garde ve popüler kültür, siyaset ve propaganda, kapitalizm ve çöküşü, neredeyse bir yüzyıl boyunca bizim kolektif bilincin parçası olmuştur sanatsal bir ortam var.”(Didero, 2013)

Resim 3: Mathias Poledna, *Imitation of Life*'tan suluboya çizim karesi⁴

---

³ <https://artsy.net/AustrianPavilion>

⁴ http://www.domusweb.it/en/art/2013/06/6/mathias_poledna_imitationoflife.html

Sharp, Poledna ile ortak çalışmalarını ise şöyle yorumluyor: “Biz Los Angeles merkezli Avusturyalı sanatçı Mathias Poledna ve onun doğal akıcı Disney terimleriyle, keskin, radikal, nükteli ancak eleştirel bir film enstalasyonu sunduk.”⁵

Profesyonel tasarımcı, küratör Maria Christina Didero, *Imitation of Life* 'taki atmosferi şu şekilde ifade ediyor:

Yine filmin gerçek doğası geleneksel teknolojilerin kullanımında ortaya çıkıyor. *Imitation Life* bizi dünyanın hiçbir kanyağının ya da gelecekle ilgili beklentilerinin olmadığı, savaşın harap ettiği, o karanlık yıllara döndüren bir zaman makinası. Bu dünyada, tek kaçış gündelik hayatı unutmak ve eşeklerin dans edip şarkı söylediği, kuşların saçma sorular sorduğu, tavşan ve sincapların hassas bir koreografiyle hareket ettikleri, fantastik bir dünyanın içine dalmaktır. Bugünün dünyasıyla paralelliği kaçınılmaz.(Didero, 2013).

Geleneksel animasyon tekniklerini çalışmalarında çok etkili ve çarpıcı biçimde kullanan bir diğer sanatçı Mat Collishaw'dur. İngiliz sanatçı 2013 yılında İstanbul Arter'de Başak Doğa Timur küratörlüğünde gerçekleşen "Afterimage" sergisinde, animasyonun ilk buluşlarından Zoetrope* tekniğinde/mekanizmasında sergilediği çalışmasıyla dikkatleri üzerine çekmiştir. Hollandalı sanatçı Hieronymus Bosch'un Prado Müzesi'nde sergilenen eseri "*Garden of Earthly Delights/Dünyevi Zevkler Bahçesi*"ne bir gönderme niteliğindeki bu eser "*Garden of Unearthly Delights*" adı ile sergide yer almaktadır.

Döner bir silindirin içerisine yerleştirilen, üzerinde ardışık hareketler olan 12 kare resim şeridinin, silindirin dönmesiyle hareket döngüsünü tamamlaması, böylelikle animasyonun gerçekleşmesi mantığı ile çalışmaktadır. Klasik Zoetrope'tan⁶ farklı olarak açık bir platformda, 24 kare animasyon prensibiyle oluşturulmuş eserde, 2 m çapında dairesel bir platforma yerleştirilmiş, ardıl figürlerin led ışık kaynağı altında dönmesi ile mekânda üç boyutlu bir sahne gerçeklik kazanmakta ve izleyiciye çok farklı, sürpriz bir deneyim yaşatmaktadır.

İnsanın doğaya müdahalesinin anlatıldığı 24 sahne, birbirinin devamı hareketlerle yanyana platform üzerine yerleştirilmekte, platform belirli bir hızla döndüğünde hareketin akışı/döngüsü tamamlanmaktadır.

---

⁵ <http://thenewcontemporary.com/2013/05/30/viennafair-in-venice/>

⁶ Animasyon tarihinin en önemli buluşlarından biri olan Zoetrope, 1834 yılında William George Horner tarafından geliştirilmiş bir ayardır.

Resim 4: Mat Collishaw'un *Garden of Unearthly Delights* düzenlemesi, 2009⁷

Resim 5: Mat Collishaw'un *Garden of Unearthly Delights* düzenlemesi, figürler, 2009)⁸

Resim 6: (Mat Collishaw'un *Garden of Unearthly Delights* düzenlemesi, dönüş, 2009)⁹

---

⁷ <http://arttattler.com/archivematcollishaw.html>

⁸ <http://derryvoid.com/exhibitions/shootingstarsgardenofuneearthlydelights.php>

⁹ <http://www.arter.org.tr/W3/?iExhibitionId=48>

Collishaw izleyiciyi adeta büyü altına alan, izleyiciye görsel illüzyonlar yaşatan sanat tavrını şu şekilde ifade ediyor:

Hoşuma gitsin ya da gitmesin. içimizde her türlü görsel malzemeye karşı hazır bekleyen, neyin uyarıcı olduğu gerçeğini bize söylemeyen mekanizmalar var. İşimin karanlık tarafı öncelikli olarak görsel imgelemin iç mekanizmaları ve bu mekanizmaların zihne nasıl hitap ettiği ile ilgili. (Collishaw. 2009)

Dünyanın en önemli sanat merkezlerinden biri olan Tate Modern de aralarında 2007 yapımı Yu Araki'nin Jordan Baseman ve Gary Thomas'la ortak çalışmaları bilgisayar destekli animasyonu "971 Horses and 4 Zebras"ın, Katie Goodwin'in 2011 yapımı "In Between Inception"ı, Kit Wise'in 2010 tarihli "Explosion"ın da yer aldığı bir çok animasyon gösterimlerine programlarında yer vermektedir.

2. SONUÇ

Sonuç olarak dünyanın en büyük sanat kurumlarının, bienal, fuar ve trienallerin sergilemelerinde/gösterimlerinde yer verdiği bir alandır animasyon. Ülkemizde de sanat ve eğitim disiplinleri içinde yer alması kaçınılmazdır.

Ülkemizde ilk olarak 1990 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde Animasyon Bölümü kurulmuş ve bu alanda eğitim vermeye başlanmıştır. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde de 2007 yılında Canlandırma Film Bölümü kurulmuş, ancak henüz eğitime başlanamamıştır. Son yıllarda birkaç vakıf üniversitesi gelişen talep ve ilgi nedeniyle bünyelerinde Animasyon Bölümleri oluşturmuşlardır. Tüm üniversitelerde olmasa da birçok üniversitede Grafik ve Resim Bölümlerinin müfredatlarında "Animasyon" ya da "Canlandırma Film" ders olarak yer almaktadır. Ancak ülkemizde Güzel Sanatlar eğitimi veren 70'in üzerinde vakıf ve devlet üniversitesi bulunduğu düşünüldüğünde, Animasyon Bölümü sayısı ve eğitiminin daha önemsenerek ele alınmasında yarar vardır.

Animasyon Bölümü özellikle yetenek sınavları dönemlerinde en çok sorulan bölümler arasında yer almakta, Güzel Sanatlar Eğitimi/Fakültesi öğrenci adayları tarafından yoğun ilgi ve talep görmektedir. Bütün bu nedenlerden dolayı, bölümün karakterine, eğitim sistemine ve gerekliliklerine uygun çağdaş örgütlenmelerle Animasyon Bölümlerinin açılması eğitimde fırsat eşitliği açısından gereklidir.

KAYNAKÇA

Didero, Maria Cristina (Haziran 2013)

http://www.domusweb.it/en/art/2013/06/6/mathias_poledna_imitationoflife.html

Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2014

Collishaw, Mat (2009)

<http://arttattler.com/archivematcollishaw.html>

Erişim Tarihi: 20 Temmuz 2014

<http://fineart.about.com/od/International-Art-Exhibitions/tp/top-15-international-art-biennial-exhibitions.htm>

Erişim Tarihi: 18 Temmuz 2014

Tate Modern

<http://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/film/971-horses-and-4-zebras-artists-apply-animation>

Erişim Tarihi: 10 Temmuz 2014

Galeri Arter

<http://www.arter.org.tr/W3/?iExhibitionId=48>

Erişim Tarihi: 10 Temmuz 2014

<http://thenewcontemporary.com/2013/05/30/viennafair-in-venice/>

Erişim Tarihi: 15 Temmuz 2014